

Bruxelles, 14.12.2020.
COM(2020) 804 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

**Godišnje izvješće za 2020.
o provedbi instrumenata Europske unije za financiranje vanjskog djelovanja u 2019.**

{SWD(2020) 336 final}

Sadržaj

Ispunjavanje globalnih obveza	1
Jaka uloga EU-a u svijetu.....	1
Humanitarna pomoć	2
Provedba Programa 2030.	2
Globalni prioriteti.....	3
Zeleni plan.....	3
Savezi za održivi rast	4
Ljudski razvoj.....	5
Partnerstva za rješavanje pitanja migracija	5
Mir i sigurnost	6
Ljudska prava, demokracija, temeljne vrijednosti	6
Tehnologija i inovacije	7
Globalni utjecaj	7
Afrika	7
Azija, središnja Azija i Pacifik.....	8
Regija proširenja	9
Europsko susjedstvo	9
Latinska Amerika i karipske zemlje	10
Regija Bliskog istoka i zemalja Perzijskog zaljeva.....	11

Ispunjavanje globalnih obveza

Geopolitičko stanje 2019. i dalje je bilo nestabilno, ali Europska unija nastavila je raditi na stvaranju mirnijeg, pravednijeg i naprednijeg svijeta. Naš planet i njegovi stanovnici brzo se mijenjaju i izloženi su naglim promjenama u okolišu, politici i tehnologiji.

EU na te promjene odgovara sveobuhvatno, čitavim spektrom politika i alata, koji obuhvaćaju diplomatske ili financijske, sigurnosne ili trgovinske mjere te mjere održivog razvoja ili humanitarnu pomoć. EU je 2019. nastavio raditi na reformi multilateralnog sustava i zadržavanju globalnog vodstva radi suočavanja s trenutačnim i budućim izazovima te je pojačao suradnju i uspostavu partnerstva s regionalnim organizacijama koje su ključne za osiguravanje globalnog održivog razvoja, poštovanje ljudskih prava i djelotvornu međunarodnu suradnju.

U ovom su izvješću opisani ključni aspekti financijske potpore EU-a za međunarodnu suradnju i razvoj, humanitarnu pomoć, vanjsku politiku i proširenje 2019.¹ U njemu je prikazano kako najveći trgovinski blok na svijetu i najveći izvor službene razvojne pomoći pomaže poboljšati živote milijunima ljudi u više od 120 zemalja diljem svijeta, kako se bori protiv nejednakosti, promiče ljudski razvoj, omogućuje mladima da ostvare svoj potencijal te podupire pravedan i održiv rast i društva diljem svijeta.

Tijekom 2019. EU i države članice uložili su 75,2 milijarde EUR u službenu razvojnu pomoć – 55,2 % ukupne globalne pomoći².

Jaka uloga EU-a u svijetu

Globalna strategija EU-a za vanjsku i sigurnosnu politiku³ omogućuje mu da djeluje kolektivno u rješavanju složenih globalnih pitanja. Uz to što nastoji ostvariti pet izvornih prioriteta strategije⁴, EU je u partnerstvu s regionalnim organizacijama 2019. nastavio promicati globalni poredak koji se temelji na međunarodnom pravu, a u čijem su središtu Ujedinjeni narodi. Revolucionarno trostrano partnerstvo Afričke unije, EU-a i UN-a omogućilo je pojačanu suradnju na širem planu za mir i sigurnost, dok je potpora zajedničkim snagama skupine G5 Sahel pokazala važnost ulaganja u regionalna partnerstva za sigurnost.

EU je 2019. intervencijama u okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru⁵ te mjerama zajedničke vanjske i sigurnosne politike diljem svijeta nastavio primjenjivati sveobuhvatan pristup sukobima i sigurnosnim krizama. Tim se mjerama odgovaralo na velike krize u zemljama kao što su Afganistan, Srednjoafrička Republika, Demokratska Republika Kongo, Irak, Libanon, Libija, Mali, Nigerija, Pakistan, Somalija, Južni Sudan, Sudan, Sirija, Turska, Ukrajina, Venezuela i Jemen.

EU je jedan od malobrojnih sudionika s globalnom prisutnošću i sveobuhvatnim paketom političkih mjera i preuzima sve veću odgovornost za svoju obranu i pomoć partnerima kad je riječ o održavanju mira i sigurnosti. Napredak ostvaren u koordiniranom godišnjem preispitivanju u području obrane⁶,

¹ Pojedinih potražiti u prvom dijelu (Uvod) radnog dokumenta službi priloženog ovom godišnjem izvješću.

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_20_674

³ https://eeas.europa.eu/topics/eu-global-strategy/17304/global-strategy-european-unions-foreign-and-security-policy_en

⁴ Sigurnost i obrana, otpornost, integrirani pristup, povezanost unutarnje i vanjske sigurnosti te regionalne i tematske strategije.

⁵ https://ec.europa.eu/fpi/news/eu%E2%80%99s-instrument-contributing-stability-and-peace-icsp_en

⁶ [https://www.eda.europa.eu/what-we-do/our-current-priorities/coordinated-annual-review-on-defence-\(card\)](https://www.eda.europa.eu/what-we-do/our-current-priorities/coordinated-annual-review-on-defence-(card))

Služba za vojno planiranje i provođenje⁷, Europski program industrijskog razvoja u području obrane, Zajednička izjava EU-a i NATO-a⁸ te stalna strukturirana suradnja⁹ važna su i povijesna postignuća. U okviru paketa mjera vanjske politike EU-a, naporima koji se ulažu u izgradnju institucija, među ostalim i Instrumentom za tehničku pomoć i razmjenu informacija te alatima za aktivnosti povezivanja, nastavile su se poticati reforme i razvoj strateških politika EU-a u partnerskim zemljama.

Kao najveći trgovinski blok na svijetu i izvor izravnog stranog ulaganja EU nastavlja surađivati s međunarodnim partnerima u promicanju slobodnog i pravednog međunarodnog trgovinskog sustava, među ostalim i reformom Svjetske trgovinske organizacije.

Humanitarna pomoć

Humanitarne potrebe ostale su 2019. na rekordno visokim razinama zbog složenih kriza, koje su često dovodile do masovnog raseljavanja, prirodnih katastrofa i epidemija. EU je i dalje bio vodeći donator humanitarne pomoći i mobilizirao je 2,4 milijarde EUR za pomoć milijunima ljudi u više od 80 zemalja.

Znatno je dio humanitarne pomoći namijenio onima pogođenima krizom u Siriji i susjednim zemljama. Komisija je nastavila provoditi humanitarni dio Instrumenta EU-a za izbjeglice u Turskoj¹⁰, posebno preko Mreže za hitnu socijalnu pomoć¹¹.

Mehanizam EU-a za civilnu zaštitu¹² 2019. aktiviran je 20 puta za katastrofe u EU-u i izvan njega, među ostalim za razorne šumske požare u Boliviji, Gvatemali, Izraelu i Libanonu.

Provedba Programa 2030.

Tijekom 2019. i u skladu s Europskim konsenzusom o razvoju, EU je u izravnoj suradnji s partnerskim zemljama nastavio podupirati provedbu Programa održivog razvoja do 2030., Akcijskog plana iz Addis Abebe o financiranju za razvoj i Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama.

Nejednakosti, glad, globalno zatopljenje, gubitak bioraznolikosti, socijalni nemiri, sukobi i migracije pogoršavaju se i odražavaju u svim dijelovima Programa 2030. Na sastanku na vrhu o ciljevima održivog razvoja koji je održan 2019. preispitan je napredak i naglašena je potreba za pomakom u načinima i brzini razvoja kako bi se poštovao rok koji istječe 2030. Zajednička izjava EU-a i AKP-a (afričke, karipske i pacifičke države) o provedbi Programa 2030. i ciljeva održivog razvoja donesena je izvan službenog programa tog sastanka na vrhu, a njome je ponovno potvrđena posvećenost Programu 2030. i nastojala se pojačati suradnja kako bi se ubrzalo ostvarenje ciljeva održivog razvoja uz poštovanje načela da se nikoga ne zapostavi.

Na političkom forumu UN-a na visokoj razini održanom u srpnju u New Yorku EU je prikazao napredak ostvaren u pogledu Programa 2030. i ciljeva održivog razvoja u Uniji, koji je postignut

⁷ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8798-2019-INIT/en/pdf>

⁸ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/07/10/eu-nato-joint-declaration/>

⁹ Odluka Vijeća (ZVSP) 2017/2315 od 11. prosinca 2017. o uspostavi stalne strukturirane suradnje (PESCO) i utvrđivanju popisa država članica sudionica (SL L 331, 14.12.2017., str. 57.).

¹⁰ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/migration_en

¹¹ https://ec.europa.eu/echo/essn_en

¹² https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en

međunarodnom suradnjom. Ključne inicijative predstavljene na tom događanju uključivale su EU-ov dokument za razmatranje „O održivoj Europi do 2030.”¹³, izvješće o praćenju Eurostata o napretku u ostvarenju ciljeva održivog razvoja iz 2019., prvo zajedničko objedinjeno izvješće o Europskom konsenzusu o razvoju iz 2017. i izvješće EU-a iz 2019. o usklađenosti politika radi razvoja.

Zajedničko programiranje, okviri rezultata i provedba povećavaju učinak europskih sredstava u ostvarenju ciljeva održivog razvoja. Tijekom 2019. u Srednjoafričkoj Republici, Hondurasu i Maliju uvedeni su dokumenti zajedničkog programiranja te je produljena europska strategija razvojne suradnje s Kambodžom. Do prosinca je uvedeno 20 dokumenata zajedničkog programiranja.

Aktivnosti izgradnje institucija proširene su na zemlje diljem svijeta obuhvaćene razvojnim politikama EU-a. Cilj je bio poduprijeti prioritete politike EU-a i pomoći zemljama da provedu svoje nacionalne razvojne strategije u skladu sa standardima EU-a, čime se pridonosi ostvarenju Programa 2030. Ujedinjenih naroda i ciljeva održivog razvoja.

Globalni prioriteti

Krajem 2019. predsjednica nove Europske komisije dodatno je naglasila važnost ciljeva održivog razvoja u oblikovanju politika i djelovanju EU-a, pri čemu je istaknula stalno zalaganje EU-a za održivost.

Zeleni plan

Europski zeleni plan¹⁴, predstavljen krajem 2019., sastavni je dio strategije Komisije za provedbu Programa 2030. i postizanje ciljeva održivog razvoja te za usmjeravanje europskog gospodarstva i društva prema održivosti. **Klimatske promjene** jedan su od glavnih izazova s kojima se svijet suočava, prioritet su za vanjsko djelovanje EU-a i središnja tema Zelenog plana.

EU je 2019. pojačao svoj pristup djelovanju u području klimatskih promjena programima kao što je Globalni savez za borbu protiv klimatskih promjena¹⁵ za stvaranje otpornosti na klimatske promjene u partnerskim zemljama, posebno u najmanje razvijenim zemljama i u malim otočnim zemljama u razvoju, te je financirao više od 80 projekata.

Instrumentom kojim se pridonosi uključivanju prilagodbe klimatskim promjenama u planiranje na lokalnoj razini¹⁶ sredstva za financiranje borbe protiv klimatskih promjena usmjerena su prema više od 240 tijela lokalne vlasti, odnosno šest milijuna ljudi u 14 zemalja. Proširena druga faza pokrenuta je krajem 2019.

Održiva energija ključna je za borbu protiv klimatskih promjena i u središtu je Zelenog plana. EU je 2019. nastavio podupirati pristup održivoj energiji diljem svijeta, kao i mjere usmjerene na energetske učinkovitost. Europsko vijeće podržalo je u prosincu cilj EU-a da Europa postane prvi klimatski neutralan kontinent do 2050.

¹³ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-towards-sustainable-europe-2030_hr

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hr

¹⁵ <https://www.gcca.eu/>

¹⁶ <https://www.uncdf.org/local/homepage>

Pristup vodi i odvodnji univerzalno je ljudsko pravo. EU je 2019. nastavio podupirati pristup vodi i odvodnji, održivo i integrirano upravljanje vodama te izgradnju kapaciteta.

U Jordanu vlada velika nestašica vode. Upotrebom 21,5 milijuna EUR iz regionalnog fonda zaklade EU-a za odgovor na krizu u Siriji poboljšane su usluge opskrbe vodom i usluge za tretiranje otpadnih voda za više od milijun ljudi u pokrajini Irbid.

EU promiče **razvoj zelenog poslovanja** u ključnim vrijednosnim lancima i podupire financiranje za globalni prijelaz na kružno gospodarstvo. „SWITCH To Green” (engl. prijelaz na zeleno) nova je vodeća inicijativa EU-a u tom području.

Gubitak bioraznolikosti i narušavanje mnogih ekosustava velik su problem. U komunikaciji „Pojačanje djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma”¹⁷ iz 2019. predložen je integrirani okvir za borbu protiv krčenja i propadanja šuma.

Komisija je 2019. obnovila financiranje Partnerskog fonda za ključne ekosustave – vodećeg subjekta za financiranje ključnih područja bioraznolikosti diljem svijeta.

Savezi za održivi rast

Za ostvarenje ciljeva održivog razvoja ključna je suradnja. Globalno blagostanje može se postići samo osiguravanjem **dostojanstvenog rada i održivog gospodarskog rasta** za sve. EU je 2019. podupro mjere kao što je „Program održive ulagačke klime i održivih vrijednosnih lanaca II” za financiranje globalnih i europskih inicijativa kojima se promiču ključni aspekti ulagačke klime, trgovine i razvoja privatnog sektora.

U središtu Komisijina plana za vanjska ulaganja nalazi se Europski fond za održivi razvoj (EFOR), u kojem se novi instrument jamstva kombinira s dvjema regionalnim platformama za ulaganja (Platforma za ulaganja u Africi i Platforma za ulaganja u susjedstvo) kako bi se podržala privatna ulaganja u manje razvijenim i rizičnijim poslovnim okruženjima. Do kraja 2019. u okviru EFOR-a mobilizirano je približno 4,6 milijardi EUR sredstava EU-a, koja bi trebala potaknuti ulaganja u vrijednosti od 47 milijardi EUR.

Krajem 2019. preko Instrumenta za partnerstvo¹⁸ potpisan je ugovor u vrijednosti od 5,7 milijuna EUR u okviru novog partnerstva između EU-a i OECD-a za pomoć oblikovanju poslovnih modela za održivi, uključivi i pravedniji rast.

Tijekom 2019. u suradnji s Grupom Svjetske banke uspostavljena su dva skrbnička fonda usmjerena na ulagačku klimu pogodnu za poslovanje: jedan za pomoć zemljama i regionalnim gospodarskim zajednicama u regiji AKP-a (12 milijuna EUR), a drugi za potporu supsaharskoj Africi (deset milijuna EUR).

Kad je riječ o Istočnom partnerstvu, u više od 40 regionalnih i bilateralnih programa u okviru inicijative „EU4Business” osigurana je materijalna potpora za razvoj MSP-ova, čime su dopunjeni nacionalni planovi reforme.

¹⁷ COM(2019) 352 final od 23. srpnja 2019.

¹⁸ https://ec.europa.eu/fpi/what-we-do/partnership-instrument-advancing-eus-core-interests_en

Iskorjenjivanje siromaštva u svim njegovim aspektima, borba protiv diskriminacije i nejednakosti te načelo da se nikoga ne zapostavlja ključni su elementi Europskog konsenzusa o razvoju.

Više od polovine svjetskog stanovništva nije obuhvaćeno davanjima u okviru socijalne zaštite. EU podupire programe socijalne zaštite u 26 zemalja, u što je uložena ukupno milijarda EUR.

Prema Globalnom izvješću o krizama povezanim s hranom iz 2019. više od 113 milijuna ljudi iz 53 zemlje trpilo je **akutnu glad** koja je 2018. iziskivala pružanje hitne pomoći. EU surađuje s partnerima kako bi se riješio problem gladi i neishranjenosti djece i majki, među ostalim promicanjem održive i otporne poljoprivrede.

U okviru inicijative EU-a „Razvoj pametnih inovacija putem istraživanja u poljoprivredi” (DeSIRA) mobilizirano je približno 95 milijuna EUR za izgradnju nacionalnih, regionalnih i globalnih inovacijskih kapaciteta.

Ljudski razvoj

Dobro zdravlje osnova je za održivi razvoj. EU podupire partnerske zemlje u primjeni pristupa „zdravlje u svim politikama” kako bi se održivo poboljšala kvaliteta, pokrivenost i cjenovna pristupačnost zdravstvene zaštite te poboljšali zdravstveni sustavi.

Polovina pomoći EU-a za zdravstvo (2,6 milijardi EUR od 2014. do 2020.) dodijeljena je globalnim inicijativama kao što su Globalni fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije, Globalni savez za cjepiva i imunizaciju (Savez za cjepiva), Partnerstvo za univerzalno zdravstveno osiguranje u okviru Svjetske zdravstvene organizacije i Fond UN-a za stanovništvo.

Komisija se tijekom 2019. obvezala donirati 550 milijuna EUR Globalnom fondu za razdoblje 2020.–2022.

Obrazovanje je ključno za oblikovanje budućih generacija i održivi rast, kvalitetno zapošljavanje i ravnopravnost.

EU podupire obrazovanje u približno 100 zemalja partnerstvima kao što su Globalno partnerstvo za obrazovanje i Obrazovanje ne može čekati.

EU je potporom za Globalno partnerstvo za obrazovanje pridonio uključenju 77 milijuna djece u osnovnoškolsko obrazovanje.

Partnerstva za rješavanje pitanja migracija

EU je nastavio primjenjivati **uravnoteženi pristup migracijama**. Broj međunarodnih migranata dosegao je 2019. gotovo 272 milijuna, gotovo 70,8 milijuna ljudi prisilno je raseljeno diljem svijeta, a globalni broj izbjeglica iznosi 25,9 milijuna. Većina izbjeglica i dalje je smještena u regijama u razvoju.

Migracije mogu i **povećati nejednakost** te je EU povećao napore usmjerene na to da one vode uključivom rastu i održivom razvoju u zemljama podrijetla, tranzita i odredišta kako bi sve zajednice od toga imale korist. Komisija je u lipnju objavila radni dokument službi „Suzbijanje neravnopravnosti

u partnerskim zemljama”¹⁹, a Vijeće je u studenome donijelo zaključke u kojima poziva EU i države članice da ubrzaju svoja nastojanja²⁰.

U okviru Kriznog uzajamnog fonda EU-a za Afriku 2019. odobreno je dodatnih 36 programa i 16 „dodataka” u trima regijama (Sahel i jezero Čad, Rog Afrike i sjever Afrike) u ukupnom iznosu od 851 milijun EUR.

Mir i sigurnost

Tijekom 2019. Instrument za doprinos stabilnosti i miru bio je ključan alat za diplomaciju EU-a u kriznim situacijama i njegovim nastojanjima usmjerenima na stabilnost, sprečavanje i rješavanje sukoba te uspostavu mira. Da bi se riješila kriza, doneseno je 46 mjera kojima se izravno odgovaralo na političke prioritete EU-a i dopunjavao rad misija zajedničke sigurnosne i obrambene politike.

Izgradnja kapaciteta kao potpora sigurnosti i razvoju dodatno je pojačana 2019. novim mjerama koje su pokrenute u Burkini Faso, Nigeru, Somaliji i Tadžikistanu.

Započelo je i globalno djelovanje radi podupiranja regionalnih centara za osposobljavanje u zapadnoj i istočnoj Africi te na Bliskom istoku za osposobljavanje vojnih aktera u području zdravlja, razminiranja i civilne zaštite.

Nastavljen je rad na koordinaciji međunarodnog djelovanja u kontekstu sukoba i razdoblja nakon sukoba s UN-om i drugim međunarodnim organizacijama, posebno Svjetskom bankom i Afričkom razvojnom bankom, kako bi se podržao pristup financiranju i odrazilo snažno zalaganje EU-a za multilateralizam.

EU je 2019. Instrumentom za doprinos stabilnosti i miru prvi put pomogao Fondu za izgradnju mira UN-a.

U srpnju je nuklearno postrojenje u Černobilu vraćeno pod kontrolu ukrajinskih tijela nakon dovršetka najvećeg međunarodnog pothvata suradnje u području nuklearne sigurnosti. EU je svojim Instrumentom suradnje u području nuklearne sigurnosti i programom Tehničke pomoći Zajednici neovisnih država pridonio s 431,6 milijuna EUR.

Nastavio je promicati **vladavinu prava, pristup pravosuđu i povećanje kapaciteta pravosudnih institucija** u partnerskim zemljama diljem svijeta.

Ljudska prava, demokracija, temeljne vrijednosti

U 2019. provedena je završna faza **Akcijskog plana EU-a za ljudska prava i demokraciju** (2015.–2019.), kojim se podupiru temeljna ljudska prava, među ostalim sloboda izražavanja, okupljanja i udruživanja, nediskriminacija i prava manjina. EU se 2019. koristio Europskim instrumentom za demokraciju i ljudska prava za financiranje približno 268 projekata u vrijednosti od 119,5 milijuna EUR.

Mehanizmi EU-a za branitelje ljudskih prava obnovljeni su krajem 2019. za dodatne tri godine.

¹⁹ SWD(2019) 280 final od 16. lipnja 2019.

²⁰ <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2019/11/25/addressing-inequality-in-partner-countries-council-adopts-conclusions/>

U kontekstu stalnih izazova s kojima se suočava globalna demokracija EU je ponovno potvrdio svoje **zalaganje za demokratske procese** pokretanjem programa u 30 zemalja, a ukupna je vrijednost tih projekata 47,2 milijuna EUR.

Proveo je osam misija za promatranje izbora, šest misija izbornih stručnjaka i sedam popratnih misija te je izradio javnu bazu podataka s preporukama koje su dale misije za promatranje izbora. Podupro je i promatrače lokalnih izbora u 11 zemalja.

Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica temeljne su vrijednosti EU-a i njegove međunarodne razvojne politike. Akcijski plan EU-a za rodnu ravnopravnost usmjeren je na tri prioriteta područja: osiguravanje fizičkog i psihičkog integriteta djevojčica i žena, promicanje socioekonomskih i kulturnih prava žena i djevojčica te jačanje glasa djevojčica i žena i njihova sudjelovanja u odlučivanju.

Tijekom 2019. nastavila se provoditi inicijativa *Spotlight*²¹, transformativno partnerstvo EU-a i UN-a za iskorjenjivanje svih oblika nasilja nad ženama i djevojčicama diljem svijeta. Programom „Safe and Fair” (Sigurnost i pravednost) (25 milijuna EUR) poboljšavaju se radni uvjeti migrantica koje dolaze iz 11 zemalja Udruženja država jugoistočne Azije u zemlje Zaljeva.

Programom „WeEmpower”, čija je vrijednost 22,5 milijuna EUR, povećavaju se obveze javnog i privatnog sektora u pogledu rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena na radnom mjestu.

EU je pokrenuo i program u vrijednosti od 3,75 milijuna EUR za daljnje jačanje regionalnih i međunarodnih mreža nacionalnih institucija za ljudska prava te je objavio poziv za podnošenje prijedloga projekata za zaštitu boraca za ljudska prava lezbijki, gejeva, biseksualnih, transseksualnih i/ili interseksualnih osoba. Poduzete su i mjere za suočavanje sa sve većim izazovima povezanim sa slobodom izražavanja i slobodom medija. Nekoliko projekata financirano je u okviru instrumenta tehničke pomoći „Media4Democracy”.

Tehnologija i inovacije

Doprinos EU-a instrumentu za razvoj poduzetništva i inovacija na zapadnom Balkanu od 200 milijuna EUR pomogao je privlačenju ulaganja u ukupnoj vrijednosti od 958 milijuna EUR, čime je osigurana potpora za približno 4 700 poduzeća i pri čemu je dodijeljeno više od 2 800 zajmova i otvoreno gotovo 80 000 radnih mjesta, a omogućeno je i 36 kapitalnih ulaganja.

Povezivost ima temeljnu ulogu u ostvarenju ciljeva održivog razvoja, a ključni su sektori promet, energetika i digitalizacija. Otpornom infrastruktururom promiče se uključivi i održivi rast te se potiču inovacije.

Instrumentom za partnerstvo promicala se održiva industrijalizacija u Brazilu i Meksiku kako bi se gospodarski rast odvojio od emisija ugljika, posebno promicanjem partnerstva između EU-a i lokalnih poduzeća.

U 2019. osnovana je radna skupina za digitalno gospodarstvo u okviru Saveza Afrike i Europe koja je pridonijela izradi izvješća o strategiji digitalne transformacije za Afriku (2020.–2030.), koje je objavila Afrička unija.

²¹ <https://www.spotlightinitiative.org/>

Veća važnost znanosti, novih tehnologija i inovacija za uključivi i održivi razvoj u regijama AKP-a priznata je pokretanjem programa u vrijednosti od 60 milijuna EUR u okviru 11. Europskog razvojnog fonda za jačanje inovacijskih ekosustava i sposobnosti.

Globalni utjecaj

EU je nastavio raditi na smanjenju siromaštva, borbi protiv nejednakosti, podupiranju održivog razvoja te promicanju demokracije, mira i sigurnost diljem svijeta.

Afrika

Pregovori o obnovljenom sporazumu o partnerstvu s državama AKP-a, koji će zamijeniti Sporazum iz Cotonoua i preoblikovati političke i gospodarske odnose s tim partnerima, počeli su 2019.

EU je podupro demokratsku tranziciju u Sudanu i nastavio snažno podupirati, u političkom i financijskom smislu, tranziciju u Etiopiji. Zajedno sa Svjetskom bankom i Afričkom razvojnom bankom predvodio je „Inicijativu Roga Afrike za regionalni i gospodarski razvoj” s Džibutijem, Eritrejom, Etiopijom, Kenijom i Somalijom.

EU je 2019. odgovorio na hitne humanitarne potrebe u sedam zemalja koje je pogodila kriza u Sahelu: Burkini Faso, Mauritaniji, Maliju, Čadu, Nigeru, Nigeriji i Kamerunu. Dodijelio je više od 187 milijuna EUR (uključujući više od 141 milijun EUR za najosjetljivije stanovništvo u zemljama skupine G5) za potporu humanitarnim intervencijama.

Podržao je inicijativu za obnovljivu energiju u Africi²², koju predvodi Afrika, kako bi se ostvario cilj proizvodnje najmanje 10 GW obnovljive energije do 2020. EU ima strateški interes za podupiranje te inicijative čiji su ciljevi usklađeni s njegovim Zelenim planom, kako je utvrđeno u partnerstvu za zelenu tranziciju i pristup energiji, koje je uključeno u buduću sveobuhvatnu strategiju s Afrikom.

Civilne misije zajedničke sigurnosne i obrambene politike bile su 2019. aktivne u Libiji, Maliju, Nigeru i Somaliji, a uspostavljena je nova misija u Srednjoafričkoj Republici za potporu reformi snaga sigurnosti njihovim postupnim razmještanjem diljem zemlje.

Ključna politika u inicijativi, Savez Afrike i Europe za održiva ulaganja i radna mjesta, dobro je napredovala, a EU ju je podupirao i uklanjao rizik ulaganja planom za vanjska ulaganja. Olakšao je i strukturirani javno-privatni dijalog u 32 afričke zemlje kao dio Platforme održivog poslovanja za Afriku u okviru plana za vanjska ulaganja.

EU putem Instrumenta za partnerstvo nastavlja raditi na gospodarskim, trgovinskim i ulagačkim aspektima svojeg strateškog partnerstva s Južnom Afrikom, pri čemu je usmjeren na provedbu Sporazuma o gospodarskom partnerstvu između EU-a i Južnoafričke razvojne zajednice i Pariškog sporazuma te na pitanja kojima se bavi WTO.

Azija, središnja Azija i Pacifik

Azijsko-europski sastanak ministara vanjskih poslova održan je u prosincu u Madridu, a bio je usmjeren na zajedničke vrijednosti i opće izazove, osobito na stvaran multilateralizam koji se temelji na pravilima.

²² <http://www.arei.org/>

Na ministarskom sastanku Udruženja država jugoistočne Azije i EU-a u siječnju načelno je postignut dogovor o unapređenju odnosa u strateško partnerstvo, a u lipnju je Vijeće EU-a potpisalo Sporazum o slobodnoj trgovini i Sporazum o zaštiti ulaganja s Vijetnamom²³, nakon čega je u listopadu uslijedio Okvirni sporazum o sudjelovanju.

Vijeće je u travnju produljilo mjere ograničavanja protiv Mjanmara/Burme za još jednu godinu, među ostalim i ciljane mjere ograničavanja za pojedince.

„Odgovorni lanci opskrbe u Aziji” zajednička je inicijativa u vrijednosti od 9,5 milijuna EUR financirana Instrumentom za partnerstvo, a usmjerena na poboljšanje poštovanja ljudskih prava, radnih i ekoloških standarda u poduzećima čiji su lanci opskrbe u Kini, Japanu, Mjanmaru/Burmi, Filipinima, Tajlandu i Vijetnamu.

Instrument za doprinos stabilnosti i miru 2019. je bio usmjeren na rješavanje problema govora mržnje i sprečavanje nasilnog ekstremizma u čitavoj regiji. Nakon bombaških napada u Šri Lanki koji su se dogodili na Uskrs Instrument za doprinos stabilnosti i miru brzo je mobiliziran kako bi se pomoglo u ojačanju borbe protiv terorizma i sprečavanju nasilnog ekstremizma u Šri Lanki i Maldivima.

Regija proširenja

Komisija je nastavila podupirati zemlje proširenja radi poboljšanja njihove spremnosti za pristupanje EU-u i promicanja regionalne suradnje na zapadnom Balkanu te njihove suradnje s EU-om. Godišnji paket proširenja donesen je 29. svibnja. Zahvaljujući daljnjem napretku Republike Albanije i Republike Sjeverne Makedonije, Komisija je zadržala svoju preporuku o pokretanju pregovora o pristupanju. Europsko vijeće odlučilo je u listopadu ponovno razmotriti pitanje proširenja prije sljedećeg sastanka na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana. Pregovori su službeno počeli u ožujku 2020.

EU je dao 880,7 milijuna EUR za 39 projekata za prometnu i energetska povezanost u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći; ti bi projekti trebali potaknuti ulaganja u vrijednosti većoj od 3,2 milijarde EUR.

Komisija je u svibnju objavila svoje Mišljenje o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU-u²⁴, u kojem je navela da bi pregovori o pristupu trebali početi kada Bosna i Hercegovina postigne pravilnu usklađenost s kriterijima za članstvo. Vijeće je u prosincu donijelo zaključke²⁵ o mišljenju Komisije, koje je primljeno sa zadovoljstvom.

Kad je riječ o Turskoj, Vijeće je u studenome uvelo mjere ograničavanja zbog neovlaštenih aktivnosti bušenja na istočnom Sredozemlju²⁶ i odlučilo smanjiti bilateralnu pomoć u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći i pozajmljivanja Europske investicijske banke. EU je nastavio podupirati civilno društvo i međuljudske kontakte, a nastavila se i suradnja u pomaganju izbjeglicama iz Sirije i upravljanju migracijama; sva sredstva operativnog proračuna Instrumenta za izbjeglice u Turskoj dodijeljena su do kraja 2019.

²³ Europski parlament ratificirao ih je u veljači 2020., a Sporazum o slobodnoj trgovini stupio je na snagu 1. kolovoza 2020.

²⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/COUNTRY_19_2778

²⁵ <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2019/12/10/council-conclusions-on-commission-opinion-on-bosnia-and-herzegovina-s-application-for-membership-of-the-european-union/>

²⁶ <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2019/11/11/turkey-s-illegal-drilling-activities-in-the-eastern-mediterranean-council-adopts-framework-for-sanctions/>

Europsko susjedstvo

EU je 2019. nastavio provoditi svoju revidiranu europsku politiku susjedstva, pri čemu je mobilizirao znatnu potporu za njezina četiri preusmjerena prioriteta²⁷ i potpuno integrirao načela diferencijacije, zajedničke odgovornosti i pristupa koji se temelji na poticajima.

U istočnom susjedstvu dobro je napredovala provedba okvira „20 ciljeva do 2020.“ Istočnog partnerstva, posebno kad je riječ o gospodarstvu, povezivosti, međuljudskim kontaktima i dobrom upravljanju.

Istočno partnerstvo proslavilo je 2019. svoju desetu godišnjicu, koja je obilježena događanjem na visokoj razini na kojem su istaknuta postignuća u poticanju gospodarstva i trgovine, energetske učinkovitosti, uloge civilnog društva i liberalizacije viznog režima. U sveobuhvatnom savjetovanju o budućnosti Istočnog partnerstva pokrenutom 2019.²⁸ dobiveno je više od 200 odgovora različitih dionika.

Godine 2019. završeni su pregovori o olakšavanju izdavanja viza i sporazumu o ponovnom prihvatu s Bjelarusom i sada sve zemlje Istočnog partnerstva ostvaruju pogodnost jednostavnijeg putovanja u EU.

Kao odgovor na sukob koji je izbio na istoku Ukrajine EU je nastavio davati humanitarnu potporu i pomoć za stabilizaciju i brzi oporavak. Osim toga, poslao je posebnu pomoć regiji Azovskog mora.

Inicijativom EU-a Sporazum gradonačelnika pomaže se gotovo 400 općina iz zemalja Istočnog partnerstva kako bi ispunile svoje obveze u pogledu održive energije i klime.

U južnom susjedstvu 2019. prioritet je i dalje bio ublažavanje učinka dugotrajne krize u Siriji. Na trećoj briselskoj konferenciji o potpori za budućnost Sirije i regije održanoj u travnju ponovno je potvrđen angažman EU-a.

U lipnju je donesena zajednička politička izjava s Marokom, a Akcijski plan EU – Maroko i okvir za jedinstvenu potporu produljeni su do kraja 2020. Akcijski plan EU – Izrael i Akcijski plan EU – Palestinska samouprava u siječnju su produljeni za tri godine.

EU je podržao predsjedničke izbore u Tunisu održane u rujnu i parlamentarne izbore održane u listopadu, čime je dodatno učvršćena demokratska tranzicija te zemlje, a nastavio je podupirati i tranziciju Libije prema stabilnosti i sigurnosti, unatoč sigurnosnom stanju koje tamo vlada.

Misijske zajedničke sigurnosne i obrambene politike bile su aktivne u Ukrajini, na Kosovu* i u Gruziji.

²⁷ Prioritetna područja europske politike susjedstva uključuju dobro upravljanje, demokraciju, ljudska prava i vladavinu prava, gospodarski razvoj za stabilizaciju, sigurnost te migracije i mobilnost.

²⁸ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/news/european-union-opens-structured-consultation-future-eastern-partnership_en

Latinska Amerika i karipske zemlje

EU je u travnju donio novu strategiju za Latinsku Ameriku i karipske zemlje („Europska unija, Latinska Amerika i karipske zemlje: zajedničkim snagama za zajedničku budućnost”²⁹), koja se temelji na partnerstvima za blagostanje, demokraciju, otpornost i djelotvorno globalno upravljanje.

Političkim i trgovinskim sporazumima ostvaren je napredak u provedbi ciljeva partnerstava EU-a u Latinskoj Americi i karipskim zemljama. U srpnju je načelno postignut dogovor o dijelu Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Mercosura (Argentina, Brazil, Paragvaj i Urugvaj) koji se odnosi na trgovinu. Dovođeni su pregovori s Meksikom o Moderniziranom globalnom sporazumu, osim u pogledu popisa pravila za subjekte za javnu nabavu na razini nižoj od središnje.

Mjere u okviru Instrumenta za partnerstvo uključivale su projekt za jačanje zaštite intelektualnog vlasništva u toj regiji, u skladu s WTO-om i relevantnim sporazumima EU-a o slobodnoj trgovini. Projektom u vrijednosti od 9,5 milijuna EUR podupire se odgovorna poslovna praksa u Argentini, Brazilu, Čileu, Kolumbiji, Kostariki, Ekvadoru, Meksiku, Panami i Peruu.

U Venezueli je dugotrajna politička i humanitarna kriza znatno utjecala na regiju, uglavnom zbog dosad nezapamćenih migracijskih tokova. EU je povećao pritisak na režim ciljanim mjerama ograničavanja s obzirom na stalno pogoršanje stanja demokracije, vladavine prava i ljudskih prava te je istodobno povećao pomoć za stanovništvo Venezuele i migrante iz Venezuele.

EU je 2019. nastavio podupirati provedbu mirovnog sporazuma u Kolumbiji, među ostalim podupiranjem Povjerenstva za utvrđivanje istine, suživot i neponavljanje.

U Meksiku se Instrumentom za doprinos stabilnosti i miru podupiru zajednice uz sjevernu granicu kako bi se poboljšanjem pristupa javnim uslugama pomoglo podnositeljima zahtjeva za azil i izbjeglicama.

EU i Pacifički savez potpisali su u rujnu zajedničku izjavu radi daljnjeg jačanja suradnje i dijaloga.

Regija Bliskog istoka i zemalja Perzijskog zaljeva

U bliskoj suradnji s Europskom službom za vanjsko djelovanje, delegacijama EU-a i upravama Komisije, Instrumentom za partnerstvo ostvarena su velika postignuća u regiji Zaljeva u područjima kao što su tehnologije za čistu energiju, energetska učinkovitost, klimatske promjene i gospodarska diversifikacija. Većina projekata obuhvaća šest zemalja Vijeća za suradnju u Zaljevu i uključuje Mrežu EU-a i Vijeća za suradnju u Zaljevu za čistu energiju, Dijalog EU-a i Vijeća za suradnju u Zaljevu o gospodarskoj diversifikaciji, Partnerstvo EU-a za politiku i otvaranje prema javnosti te projekt za pripremu regionalnog sustava za radiološka upozorenja i razmjenu podataka.

EU je u Iraku nastavio raditi na stabilizaciji, reformi nakon okončanja sukoba, odgovornosti i uključivim procesima pomirenja. Instrumentom za doprinos stabilnosti i miru podupirao se UN u digitalizaciji dokaza o zločinima koje je počinila Islamska država i pomoglo se poboljšati upravljanje granicom između Iraka i Jordana.

²⁹ JOIN(2019) 6 final od 16. travnja 2019.

* Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s RVSUN-om 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

U Jemenu EU nastavlja ulagati napore u stabilizaciju i mirovni proces. Kao odgovor na Stockholmski sporazum, koji je sklopljen krajem 2018., poduprli su se postupci posredovanja, Fond za izgradnju mira UN-a i posebne inicijative kao što je sporazum o luci Hodeidi.